

Vychází 1., 10., 20. každého měsíce o 11. h. Expedice se nachází u města Pešti na masném trhu v 1. poschodí. Za inserty platí se mimo kolek 30 kr. za řádek 3 kr. poprvé, 2 kr. podruhé.

DALIBOR.

Předplácí se: půll. 1 zl. 50 kr., celor. 3 zl. r. č. S poštou: půll. 1 zl. 70 kr., celor. 3 zl. 40 kr., rak. čísla. Pro státy německé: půlletně 1 tol., 8 nov. gr. celoročně 2 tol. 16 nov. gr.

Časopis pro hudbu, divadlo a umění vůbec.

Odpovědný redaktor: Emanuel Meliš.

Ludevít Procházka

co skladatel českých písní a sborů.

(Pokračování.)

Píseň Sokolů. (Slova od K. Tůmy.)

Předpokládáme, že p. skladatel při komponování této písně na tu okolnost ohled bráti chtěl, že členové „Sokola“ nejsou cvičení zpěváci, a není to v skutku snadná úloha při největší jednoduchosti vedení hlasů něco podobného napsati. Píseň tato pozůstává z 18 taktů, z kterýchž 7 taktů na první se opakující díl a 11 taktů na druhý díl připadá. Že tento nestejný rozměr taktů rhytmický cit uráží a při skladbách téhož druhu tím více nemístný jest, jelikož za jedno ani slova a dále ani druh podobných maličností toho nevyžadují. První díl sestává na př. z následujících rhytmů: 3 — 1 — 1 — 2—, druhý díl: 2 — 2 — 3 — 4—, a nebude zapotřebí dalšího vysvětlování. Až na zmíněné již nestejně rhytmu nenacházíme v prvním dílu této písně nic závadného. Nápěv pozůstává pouze z do-škálných tónů a jest s podloženým textem v úplném souhlasu, a má mimo to ještě tu vlastnost, že se velmi snadně přednést dá. Opak toho jest však druhý díl, v kterém prosodie slov „vždyť na nás národ patří“ špatně pojmuta jest. Neméně závadné jest upotřebení dominantní septimy v 3. a 4. taktu v 1. base, které se zde žádného rozvedení nedostalo; taktéž budiž figurování druhého basu, které by snad na klavíru dobře znělo, tuto ale nejenom nezpěvné, ale i nepravidelné jest, pokáráno. Skladba tato vyšla nákladem pana skladatele.

Pomoc pro náramnou lásku. (Slova od Čelakovského.)

Sbor tento nacházíme ve „Vesně,“ svazek 1. sešit 2. a můžeme se o něm v celku jenom pochvalně zmíniti. Vedení hlasů jest však přece tu a tam chybné, a jest to nazvíce postupování v oktávách a kvintách, které opraveny býti musí, má-li se vůbec již správnost tato zachovávat. Upomínky na skladby slovanské, jako jest Vorlova „Cikánova píšťalka,“ nebudou celku na ujmu a jest to hlavně rhytmus, který velmi známý jest. Oktávy objevují se v 14. a 15. taktu na str. 8. mezi 2hým basem a 2hým tenorem, taktéž od 19. k 20tému taktu na str. 9. mezi těmi samými hlasy. V poslední sadě, g-dur, bude lépe vésti 2hý tenor takto: h — c | d — c | h — c | d — c | h atd. (Pokrač.)

Zřizujme si ženské sbory pěvecké!

Navrhuje Em. Meliš.

Mají-li besedy, akademie, produkce atd. našich zpěvákých spolků *rozmanitosti, zajímavosti a všestrannosti* nabýti, musí se hlavně k tomu hleděti, aby se v besedách vedle deklamací, písní a sborů pro mužské hlasy též *smíšené sbory* (sopran, alt, tenor, bas) provozovaly.

Pokud víme, nestává mimo Prahu v žádném městě českoslovanském *ženského sboru pěveckého*, a z té příčiny pokusíme se o důležitosti takového sboru promluvit a na zřizování ženských sborů zvláště upozorniti.

Každému zajisté je znám roztomilý účinek krásného duetta, v němž mužský hlas s ženským buď *najednou* zpívá neb zajímavě se střídá; avšak účinek tento je tím větší, mohutnější a velkolepější, když pěvecký sbor ženský se sborem mužským ve skladbě pro smíšené hlasy účinkují. Kdo byl přítomen koncertům Žofinské akademie v Praze, mohl se přesvědčiti o znamenitém efektu, jehož ženské a mužské hlasy pospolu ve smíšených sborech dosahují.

Takovýchto účinků dá se i na venkově ovšem jen ve větších městech dociliti, pakli že ředitelstvo slavných již zřízených zpěvákých spolků k tomu hleděti bude, aby se, kde to možná, *ženský pěvecký sbor* utvořil.

Tvoření ženského pěveckého sboru je ovšem na venkově těžkou úlohou a s mnohými překážkami spojeno; však dobrá, pevná vůle, horlivost a láska k ušlechtilé věci a nezlomná vytrvalost překoná všechny obtíže.

K podniknutí tomuto zapotřebí jest, aby ředitelstvo zpěvákého spolku

- vyzvalo všechny dámy (vdané i svobodné) města a okolí, které se buď již *ve zpěvu znají* aneb ježto by se *ve zpěvu cvičiti chtěly*, aby v jistý den se shromáždily a k zaražení *ženského pěveckého sboru* všemožně se snažily. Jsme pevně přesvědčeni, že naše dámy pro každou ušlechtilou a krásnou věc zaujaté nezůstanou pozadu za cizozemskými, které tak ochotně své síly k podobným spolkům propůjčují;
- při valném shromáždění dám nechť sbormistr zkouší hlas každé jednotlivé dámy a rozdělí je dle hlasu (sopran neb alt) a pak dle toho, jak dalece se znají, na *dvě třídy*. V první nechť jsou dámy ve zpěvu se

znající; v druhé takové dámy, které přiměřeným hlasem vynikají, ale až dosud zpěvem se nezanášely;

c) dámy, které poněkud zpívají umějí, může sbormistr alespoň jednou za týden ve zpěvu vzdělávati a cvičiti; co zatím těm, které se zpěvem nezanášely, alespoň třikrát v týdnu nutno se bude ve zpěvu cvičiti, aby v brzkém čase v jeden jediný sbor splynouti mohly.

d) Pokročily-li dámy něco ve zpěvu, nechť nejprv zpívají písni v unisonu, napotom duetta (alt v unisonu, soprán v unisonu) všechny najednou, a když i tu jisté samostatnosti dosáhly, nechť přikročí sbormistr k studování smíšených sborů s dámami a pány.

Takovýmto neb nápodobným způsobem, myslím, poštěstí se větší části našich činných zpěváckých spolků ženské pěvecké sbory utvořiti, které v besedách, akademiích atd. zcela nového ruchu, svěžího společenského života a zvláštní zajímavosti dodají.

Z utvořených ženských pěveckých sborů poskytne městům mnohých důležitých výhod, z nichžto zde jen o několika hlavních zmíniti se musíme.

1. Ženské pěvecké sbory přispívají budou značně k zvelebení kostelní hudby figurální; neboť dobře obsazenými soprany a alty zvýší se účinek kostelní hudby.

2. Objeví se v mnohém ženském pěveckém sboru znamenité talenty, o nichž bychme jinak ničehož se nezděděli. Rozhodné takové talenty pěvecké mohou při vyšším vzdělání a zdokonalení naší české, bohužel na síly pěvecké tak chudé opěře k obohacení sloužiti.

3. Poskytne se našim skladatelům příležitost, i v oboru smíšených sborů, jichžto bohužel jen velmi málo máme, pracovati a pole toto až dosud ladem ležící vzdělávati.

4. Přispějí ženské pěvecké sbory k tomu, že besedy na venkově na zajímavosti a velkoleposti získají, neboť nedá se tak snadno kromě instrumentální hudby většího účinku mysliti, než dobře provedený sbor smíšený pro ženské a mužské hlasy.

Několik těchto slov jest jen malým pokynem našim českoslovanským spolkům, jimžto zařizování ženských pěveckých sborů na srdce klademe, ujišťující je, že si tím nejen velké zásluhy o město své, nýbrž i o hudbu vůbec získají. Skladby české pro smíšené hlasy má v rukopisu Žofinská akademie, která je zajisté ochotně v opisu propůjčí těm, které by si takové ženské sbory zařídily. Ostatně v nedostatku českých mohly by si některé klassické smíšené sbory cizojazyčné přeložiti.

Doufajíce, že naše slova na úrodnou půdu padnou a dobrého ovoce ponosou, voláme na zdar ženských pěveckých sborů českoslovanských.

Beethovenovy sonaty.

S krasovědeckého stanoviska posuzuje A. z E.

(Pokračování.)

Sonata Appassionata.

Následující Andante con moto (As-dur, $\frac{3}{4}$ takt) jest více samostatná sada, než úvod k poslednímu Allegru. Vy-

stupuje kontrastující mezi zazáteční a závěreční sadou, nikoliv co se zevnějšku, nýbrž co se vnitřku týče; je to pevný ostrov mezi dvěma rozbouřenými mořemi. V tiché hloubce zavzní posvátná píseň oblažujícího míru, vroucí prosba — tak objevuje se thema; tato thema usadí se, praví Marx, po mohutné bouři. Je to melodie prýstící se z nitra duše plné neskončeného kouzla, je to teplý, něžný, sluneční paprsek. Jak pravdivě je vyjádřen ukonejšující žal a hoře, utišující charakter v modulacích od 6. k 7. taktu první sloky. Jak blažený pohled do výše, jaká tichá důvěryplná veselost jeví se pak v druhé sloce. Nad míru vlnadná a čarokrásná je pak změna této thémy. Formální, musikální stavba není podmínkou jednotlivých variací, nikoliv! změna je následek ideálního obsahu; tento určuje jednotlivé variace. V první variaci počíná prouditi v témě soustředěná vřelost a žár; avšak pohybování je ještě ostýchavé. Melodie je zlomena, bas vleče se váhavě, ale pevně spojen za tím. V druhé variaci počíná tati vždy víc a více uslechtilé srdce, pročez pohybování v šesnáctkách, kdež před tím pohybování v osmerkách a v témě pohybování v čtvrtích panuje — potěšněji zavzní zpěv v něžné tónové poloze. V třetí variaci, kdež kolem thémy jako průvod harf laškuje, zbuzuje théma nejvyššího úžasu, duše zdá se zemi opouštěti, blažící blankyt nejčistšího vzduchu ji obklopuje. Avšak ona se navrácuje k zemi nazpět. V prvé jednoduchosti zavzní théma opět; avšak jest povzbuzena pohyblivějšími motivy, by pak bezprostředně ve finale přešla. Dissonance v závěrečném akordu upomíná na nové boje. V Allegru ma non Troppo (F-moll, $\frac{2}{4}$ takt) uskuteční se tento boj. Sada počíná pronikavými zvětšenými sextovými intervaly jako náhlý hlý výkřik ustrašené duše; následuje pak figura, která šumíc jako divoký horní potok dolů se vrhá, v hloubce nějaký čas vře, až se (takt 3 předposlední podvojná soustava, str. 17) dole a nahoře bojující tónová postava — první hlavní théma — z víru prodeře a v divoké vášni s šumotem pryč uhání, nedbajíc na kvilící terce, které (soustava 6, str. 18) samy do vířícího pohybování uchváčeny jsou. Je to bouře, jež až ku konci první části vášnivě soptí. V ff akordu (str. 19, poslední soustava), dosáhne bouře svého vrcholu; děsnému výkřiku následuje ale hned ve 2 taktech temné zanevření. S počátkem druhé části (str. 20) vznikne nová bouře náruživosti, brzy však prokmitá blýskání humoru jako v prvním Allegru (motiv v Ges-dur, poslední takt druhé podvojně soustavy, str. 20. a takt 2. 4té soustavy), co naproti tomu v malosekundovém motivu (soustava 5.) srdcelomné hoře proniká. V poslední soustavě str. 20 lze spatřiti obnovené dolů a nahoru se vlnění duševní bouře a (str. 21, soustava 1) mocné hrčení do hloubky. Zde utiší se něco boj, divoký záchvat na C-dur oktávách vede (soustava 2) k jednotlivým křečovitým cukáním, které konečně umdlí a v charakteristické polotaktovné notě (soustava 5) temné ticho po sobě pozůstávají. Avšak jen na okamžik. Boj ještě není ukončen; pročez opakuje se (předposlední podvojná soustava) divoce se vlnící divadlo po znovu, prosící terce zavznějí ještě jednou blesky osvobozujícího humoru — dva poslední takty str. 22. křižují se opět temnou nocí bolu. Nyní vystoupí v Prestu bojující postava hudebního básníka v ocelovém pancíři a v

pevné, mužné výsosti v plných akordech nám zvěstující „Vizte, bouře nezlámala dub; nuže, přiblíž se ještě jednou divoký démon náruživosti, ty mne nepřekonaš!“ A démon počne opět svou bezklidnou hru tropiti; avšak osvobozující humor proniká (str. 25 v Ges-dur a v kvintových chodech dolního hlasu, soustava 4.) zde rozhodněji, načež celek sice ve vážných Moll-tónech končí, ale důvěry poskytuje, že hudební skladatel nepodleh zlym mocnostem, nýbrž svou mužnou silu v boji zkusil a utvrdil. Slavný jásot v Dur na konci odpíral by myslénce tohoto díla. Závěrek musel býti vážného, tragického povznešení; anto dilo to je vůbec tragédie citu. To je myslénka k sonatě „appassionata,“ o nížto Beethoven jsa tázan na význam její, pravil: „Čtete Shakespearovou „Bouři!““ (Pokračování.)

Vatroslav Lisinski.

Nástin životopisní. Sepsal Josip Vranyczany Dobrinović.

Vatroslav Lisinski, narozen v Záhřebě dne 8. srpna 1819, umřel tamtéž dne 31. máje 1854.

Znamení tento jihoslovanský skladatel hudební, který bohužel nyní již jen ve svých výtečných dílech a v připomínce oněch žije, kdo jej za živa byli znali, děkuje, jako každý jiný talent, první své probuzení zvláštní jakési příhodě, vlivu zevnějšímu, kterýž probudiv ho, cestu mu otevřel a na dráze nastoupené ho provázel. Bez venčí takové pobídky byl by mnohý bystrý duch věčně věkův uváznul ve tmách. Ač o Lisinském nelze říci, žeby štěstí jemu bylo zvláště příznivé bývalo, tolik aspoň osudem mu popřáno, že genius jeho k rozletu na výsluní slávy rozepial mohutná křídla, a krátkým, bohužel! letem ukázal, kam by ještě dospěti byl mohl, kdyby sudičky nebyly před časem přetrhly nit draheho jeho života.

Lisinski pochází od rodičů městského stavu, od otce Krajince a matky Chorvatky, někdy dosti mohovitých, brzy ale zchudlých. Při všem nedostatku zevnějším prošel předce školy, jakých tehdaž v Záhřebě bylo, a na tamní akademii nabyt i vědomostí právnických. Když mu smrt r. 1837 otce odňala, uzavřel bratranec jeho, dáti ho učít klavíru, aby, kdyby ho jednou všecko opustilo, mohl se státi aspoň venkovským učitelem.

Podle dosavadních okolností učitelstva v naší vlasti můžeme říci, že by v tomto stavu sotva, ba nikdy nebyl sobě a národu té slávy získal, kterou nyní jeho jméno je ověněno.

Brzo i Lisinskému den zasvitnul. Zápas vlastimilovných žvlů, zápas mateřského jihoslovanského jazyka proti jazyku maďarskému, který asi před patnácti lety v zemi naší k znamenité živosti dospěl, zahrál tenkrát Záhřeb i celou vlasť, a rozpálil každého domorodce. Kde kdo v domovině, každý hleděl si národních obyčejů osobiti, mateřský jazyk pěstovati a proslaviti, jedině v něm a ne v jiném hovor vésti, nejen hovorem ale i zpěvem k němu se hlásiti; neboť když člověk je vesel a „rujno vince“ hrdlo mu rozehřeje, pak rád sobě zazpívá.

Tato doba probuzení a živého se hýbání po ulicích Záhřebských i po všech stranách naší domoviny byla zevnějším

oním popudem, jenž Lisinského na budoucí dráhu života uvedl a základ k jeho nezapomenutelné slávě položil. V tuto dobu počal na hudebním poli pracovati, které až do hrobu tak slavně a horlivě vzdělával.

Lisinski všeobecných radovánek mladého pokolení rodomilův Záhřebských spolu užívati nemohl, jsa kulhav a vůbec slabého těla. Praví se, že ho co dvouleté dítě postavila chůva na skříň, chtěc odejít po svých; čilé dítě, jako již tenkrát bylo, shýblo se a skoro by bylo spadlo, kdyby nebyla chůva náhle, ač nemotorně, za jednu nohu je zachytila, načež noha počala chorovati, ranou se mu otevřela, dále docela seschla a zmrzačela. Hoch by tenkrát neopatrnost tu bezmála životem byl zaplatil, neboť všechna pomoc lékařská byla marná, až se našel farář, který mu tak dalece pomohl, že nejhorší bolesti přestaly, a že aspoň nebylo hůře. Než chorá noha zůstala na vždy slabá, i nemohl ji nikterak potřebovati, tak že za dětinství o dvou berlách chodil, později pak naučil se choditi o jedné.

Ačkoli s takovým tělem nemohl Lisinski míti podílu ve všech radovánkách svých soudruhů, ač ke zpěvu národních písní ani síly ani spůsoblosti neměl: byl on přece hlavní osobou všeho, a ve všem, pokud mohl, účastenství míval.

Na klavír učil se hráti všeho všudy as dva roky; toho času, r. 1839, poznal se s ním *Adalbert Striga*, druhdy advokát v Záhřebě, který od té doby tak úzce s ním byl spojen, že nelze mluvíti o jednom, nepřipomínajíc druhého.

Učení-se klavíru vedlo hlavně k tomu, že se tito dva mladíci více a více spřátelili. Horlivost a vřelá náklonnost Lisinského k umění hudebnímu zalíbila se Strigovi tak, že vždy víc a více ho pobádal ke cvičení a učení; vše ale, co mu z toho vplynulo, bylo hraní na klavír v té dokonalosti, k jakové dvouletým přičiněním dospěti možno.

Striga byl jeden z nejpřímnějších a nejvřelejších rodomilův, i počal v tu dobu procitlého života národního s velikou pilí staré chorvátské písně v lidu sbírat, a maje sám velmi pěkný hlas, baryton, zamíloval si písně i zpěvem vlastním, zvláště ve společnosti Lisinského je zpívaje, kterýž ho přitom na klavíru provázel. Nejsladší chvíle působily jim tenkrát staré písně slovanské, jako následující:

„Zaspal Janko pod jablankom“ —

„O mladenci, vrt zeleni“ —

„O djevojke, cviet rumeni“ —

„Na lievoj strani kraj srca“ —

Na to přišly některé novější národní písně, jako:

„Hajde, bratjo, hajd junáci!“

„Nek se hrusti“ —

a podobné zvuky. Vše to Lisinskému milo doráželo k sluchu, vše to čarovnou mocí zaujalo veškerou bytost jeho. Unešen v jakési vilinské kraje, nemohl ještě pojmouti nově otevřený svět, avšak nepovědomá touha po něčem vyšším naplnila celou duši jeho. Od té doby byl Lisinski všude, kde se národní písně zpívaly, a kdekoliv klavír byl pohotov, sedl si i provázel jak tenkrát uměl — leč bylo to vždy ještě více jen hrou a žertem nežli opravdovým zaměstnáním.

Lisinskému tehda ještě ani ve snách nenapadlo, žeby kdy směl co skladatel vystoupiti na poli hudebním. Ale jako

mnohá hra do opravdy vede, tak se i v Záhřebě stalo. Sebralof se malé družstvo mladíkův zdravých prsou, kteří se vynasnažili podle not zpívati. V tomto družstvu byl náš Lisinský učitelem, a žáci nazývali ho žertem již tenkrát „direktorem hudby.“ Od té doby se pak již každodenně zpívalo. Brzo nato stalo se, že jeden proslulý tehdaž vlastimil, z Dalmácie se navracel, maje býti od šlechty a měšťanstva slavně uvítán. Tehdaž byly složeny mezi jinými také známé verše:

„Iz Zagorja od prastara
Čeha, Meha, Leha grada —“

Ale kdo měl slovům vdechnouti hudební zvuky, kdo složiti pěknou melodii? Všichni se obrátili, aby co vůdce mladých domorodcův, a v žertu i vůdcem zpěváckého sboru nazýván, věci se ujal a melodii zaopatřil. Striga, sebrav text, šel přímo k Lisinskému; ten ale, jakoby hromem omráčen, zůstal zaražen, nemaje té chvíle ani zdání o kompozici. A přece nemohl jinak, musel chtěj nechtěj melodii vymysleti, což se mu i v krátkém čase povedlo, a tak byla píseň v textu i v melodii uchystána.

První tento pokus musikálního výtvoru — pouhý žert odkryl najednou netušenou sílu v bohatém duchu Lisinského, a jako bleskem procitlo v něm prvnikrátě umělecké jeho vědomí. Jako pravý skladatel naléhal již na to, aby se zpěváci jeho melodii, má-li jim býti odevzdána, pořádně naučili. Tak se i stalo: píseň byla co umělecký výtvor přijata, a když ke zpěvu přišlo, zavzněla nesčíslnými hlasy, a na vše strany tak velice se libila, že ji provázelo hromozvučné „Živio!“

Od té chvíle neměl již Lisinski klidu ani pokoje. Víla posestrima, která ho u večer v sladký spánek ukonejšila a z jitra milým polibkem probudila, provázela ho nyní po celý den; on zkoušel dále jako samouk záček síly své, i složil píseň za písní — nápěvy tak znamenité, tak čistě národní, s duchem slov tak věrně a pravdivě sloučené, že se hudba jeho za krátký čas po celé vlasti rozšířila, a písně jeho, ačkoliv tiskem nebyly uveřejněné, všude jako proso na poli se zmáhaly, tak že nebylo domu, kdeby se nebyly ozývaly, nebylo duše, která by je nebyla ráda poslouchala, zkrátka, písně Lisinského docela zobecněly a znárodněly. Uvádíme tu některé z nich, které v tomto prvním hnutí v hudbu složil a národu obětoval:

„Dusi koji rod svoj ljube“ —

hrdinská píseň od Blažka; nato barkarola, píseň přímořských plavcův:

„Oj talasi mili ajte“ —;

na to několik taktěž milých a vůbec známých:

„Odkad dušo iz pred oka
ti mi ode“ —

„U ilirsko kolo mili“ —

„Il' je možno il' nemožno“ —

Zvláštního povšimnutí a bližší pozornosti zasluhuje uvedená barkarola „Oj talasi“ k vůli lahodné, nad míru měkké a jednoduché melodii, a pro krátkost a celost ve slohu, pravdivost a národnost v duchu i ve výrazu. Věru, když ji člověk slyší, je mu volně v srdci jako na kolébavých vlnkách azurové hladiny mořské. Proto se stalo, že když ji Striga

jedenkrátě na divadle u příležitosti národního představení zazpíval, takové pochvaly a obliby došla, že ji od té doby při každé příležitosti při koncertech i jinak na všeobecnou žádost zpívati musel.

(Pokračování.)

Z cestopisu kapelníka Václ. Zavrtała.

V Neapoli na Štědrý večer 1860.

Jak snad mnohému již známo bude, musel jsem s odstoupením Lombardie, kdež moje manželka všechn svůj statek měla a kdež moje děti u matky mé ženy v čase italské války prodlévaly, svého místa co rakouský vojenský kapelník se odříci, abych se svou rodinou vespolek žítí mohl. Odebral jsem se tedy do Milana, kdež mne má manželka očekávala, a obdržel jsem brzy na to kapelnické místo u 4tého granátnického pluku v Turině.

Co rozený Čech a chovanec Pražského konservatoria, tedy co zarytý hudebník přemohl jsem překážky, které se mně co cizinci v cestu stavěly, šťastně. S pomocí boží a pomocí studií poštěstilo se neunavné vytrvalosti pravého Čecha, vítězství dosáhnouti a přirozená tížádoost pobádala mne a moje hudebníky k takové horlivosti, že se moje sotva jednoletá kapela k nejlepší armády vyšinula. Základ k tomu položil jsem v prosinci r. 1859 v Turině, odkud jsme v březnu 1860 do Janova odjeli, a přeplavivše se na dva měsíce do přívětivého Livorna se odebrali.

Z Livorna navštívil jsem podívání hodnou *Pisu*, vynikající nádherným dómem, velkolepou křestní kaplí, velebným hřbitovem a *šikmou věží*, kterážto poslední mne však zvláště nepřekvapila, anto jsem již r. 1848 takovou věž v Saragosse ve Španělsku viděl, a též v Rovigu takovou obdivoval. Livorno, kde jsem dva měsíce velmi příjemně ztrávil, opustili jsme v květnu a odebrali se do Sienny, šedověkého horního města, plného uměleckých pomníků a historických znamenitostí. Je to rodiště výtečných malířů, kteří zde svou *vlastní školu malířskou* založili a nám Čechům památná pro rodinu *Piccolomini*, z nížto jeden člen pod našim Valdštýnem co general bojoval a zde se narodil. Musela to být jedna z nejzámožnějších a nejvíce vplyv majících rodin šlechtických; neboť mnoho paláců a chrámů okrášleno jest jejími znaky.

Papež Pius II., taktěž rozený Piccolomini, uzřel zde světlo boží dne 18. října 1405 a obdržel při křtu jména Eneáš Silvius. V podivuhodném hlavním dómu jest zvěčněn jeho činuplný život skvostnými obmitkovými malbami od Raffaela d'Urbina a jeho žáků. Též jsem navštívil dům, kde se svatá *Kateřina* narodila a se svými rodiči žila. Jest nyní v chrám proměněn. Sienna jest bohata na malby velkou cenu mající, na chrámové poklady a zasluhuje úplně jméno uměleckého města; neboť dala uměleckému světu malíře *Simona Memmi*, *Matea de Giovanni*, *Tadea di Bartolomei*, *Beccafuma*, *Sodoma*, *Salimbena*, *Vanna* a j. a má nyní v *Leoncinu Pasqualu* a *Sarrochim* dva výtečné

umělce. První, věhlasný dřevorytec, druhý, duchaplný sochař. S oběma jsem se seznámil a nemohl jsem se nasytit pohledem na jejich výtečná díla. Takého života v dřevorezbě jsem ještě nikdy neviděl. Listy, ještěrky, ptáci, hrozny, motýlové, vše žije v dřevě, jsouc vyvedeno rukou mistrovskou *Leonciniho*, který skromně po straně stojí a skoro se začervená, vyřkne-li pozorovatel spravedlivou pochvalu. Zkrátka jsou to díla nade všechnu chválu povýšená. S pýchou slyšel jsem Leonciniho a Sarochiho chválit naše proslulé umělce Pražské, bratry *Maxe*. Bože náš! V českém národu žije vše pro krásné umění!

Nuž dále. V říjnu opustili jsme umělecké síně Sienny, kdež jsem si mnoho přátel získal, a nyní nastaly *trampoty*. Opět rozloučil jsem se se svou rodinou, kterou jsem zanechal v domech *Tolomei* a *Ciudad*, a táhl jsem přes *Asinalungu*, *Fojanu*, *Olmo* do *Arezza*, rodiště *Guida*, kdež jsme 5. září přišli a tam do 10. zůstali. Město jest

v krásném položení a vyhlídka z *passeggia pubblica* podobá se velmi vyhlídce u krásného Terstu, které jde z Tyrolské bašty k *aquadettu*. Dóm jest krásný, město nemá ničehož zvláštního. Na domě *Guida* *) jest škála (tonosled) v mramoru vyryta a značí rodiště jeho. Dne 10. září šli jsme do *Monterchia*, dne 11. o 9. hodině ráno přešli jsme římskou řeku *Tiberu* a leželi jsme za městem *Cittá di Castello*. Nyní šli jsme denně a sice dne 12. října do *Lerchi*, 13. za *Frattu*, 14. do *Perugie* — pamětihodné staré město bitvami mezi *Hannibalem* a Římany — leží na vrcholu, z kterého jest rozkošná vyhlídka na všechny strany.

(Pokračování.)

*) *Guido* z *Arezza* též *Aretínský* zván, byl znamenitým praktickým hudby a žil okolo 1000—1060 nejprve v klášteře *Pomposa*. On rozšířil tehdejší objem tónů, užíval místo dvou linií čtyř a byl věhlasným učitelem hudby, jenž metodu zpěvu zjednodušil.

Red.

Feuilleton.

Ferdinand B. Mikovec,

výtečný básník dramatický, znamenitý archeolog a redaktor

„Lumira,“

zesnul v Pánu dne 22. září ráno o půl osmé hodině v 36. roce věku svého.

Sláva památce jeho!

Dopisy z Čech a Moravy.

Z Hněvotína, na Moravě. (B e s e d a). Dne 28. září bude se zde odbývat v místnostech p. F. Škrabala národní beseda, v nížto též Prostějovský z p. spolek řízením pana Skály účinkovati bude. Uslyšíme slovanskou ouverturu „Vlastu“ od Ed. Nápravníka, která se v Čechách tak velice líbí a ježto i v Náklu co nevidět provedena bude. Dále bude následovat pěkný proslav, jež přednese p. Jaroslav Kubíček, pak sbor „Hlahol“ od K. Bendla, deklamace „Vdávati či nevdávati“ jižto přednese sl. Marie Vagnerova, solo se sborem. „Husitská“ od Krova, deklamace „frak a hařena“ od Fr. Skopalíka, přednese p. J. Ošťádal, sbor „Já jsem Slovan“ od Vašáka st. deklamace „Nový parlament“ přednese sl. Anna Izáková, na to sbor a konečně arie z opery „Nabuchodonozor“, solo pro křídlovku. Čistý výnos určen svatyni Velehradské.

— r. —

Z Jičína (A k a d e m i e). V sále zdejší občanské besedy uspořádána byla v úterý dne 23. září akademie, v nížto obratně pianistky slečny Augusta Kolárova a Marie Prokschova z Prahy, pak údově z p. spolků: Jičínského, Lomnického „Bořivoje“, Novopackého „Hlasoň“ a

j. účinkovali. Výsledek hudební této akademie může se směle velmi příznivým nazvati. Hlavně vynikly sl. Augusta Kolárova, kteráž Dreyschocckovu těžkou polku „Invitation à la Polka“ a fantasii z *Rigoletta* od Fr. Lissta s bravou a s podivuhodnou sběhlostí arii tuto přednesla, dále sl. Marie Prokschova, kteráž významným přednosem fantasie „Airs Bohemes“ od J. Schullhoffa a mazurky od Proksche se vyznačila. Obě slečny došly od četného obecenstva velké a hlučné pochvaly. Mimo tyto slyšeli jsme koncert pro dvoje housle od Alarda, kvartetta od Haydna a Beethovena a sedmý koncert od Beriota, které se velice líbily a za jejichžto správné provedení se solistům hlučného potlesku dostalo. Taktéž musíme se chvalně zmíniti o provedení sborů písně sv. Václava. — *Cikáni* od Fr. Vogla — *Utonulá* od *Křížkovského*. Solo v „*Cikánech*“ zpíval místo pana Klimeše, ředitele *Chrudímského* zp. spolku, jenž pro důležité příčiny k akademii přijiti nemohl, pan učitel *Lopotář* z *Bělehradu*, jenž k všeobecné spokojenosti úloze své dostal. Akademie tato byla věru skvělá, a utkví zajisté dlouho v paměti posluchačů. V příští besedě uslyšíme prý nějaké *humuristické* sbory „*Žáby a kuňky*“ od *Kalivody*, „*Radostné cestování Vávra*“ od Ed. Nápravníka a „*Žabí kantatu*“ od *Henniga*, na kteréž se těšíme.

— r.

Z Kladrab, dne 26. září. Městečku našemu dostalo se letos velké počty pobytím zde Jeho Veličenstva císaře Františka Josefa. Též dnes odpoledne jako včera byl Jeho Velič. císař pan, provázen jsa Jeho cís. Výsostí panem arcivévodou Karlem Ferdinandem a Jeho král. Výs. korunním princem Saským přítomen vojenským cvičením

u Kolína a navrátil se po ukončení těchto do Kladrab, kamž Jeho Velič. o 2. hodině přibyl a tamní hřebčinec prohlížel. O 6. hod. byla dvorní hostina. Této hostině byli přítomni mimo Jeho Exc. pana vicepresidenta místodržitelství svob. pana Kellersberka a mnohé generály též knížata Čeněk Auersperk, Kinský a Frant. Lobkovic, a páni hrabata Jan Harrach, Oktavian Kinský, Jaroslav Sternberg a Arnošt Waldstein. O 7. hodině večer prokázal *Chrudímský* zpěvácký spolek svou úctu a oddanost k milovanému mocnáři. As 60 neb 70 zpěváků toho spolku, všichni v slavnostním obleku, s práporcem v čele a s mnohými barevnými lampami přednesli řadu národních písní, mezi nimiž i národní hymnu, pak „*Divču*“ — „*Staročeskou*“ a končili písní „*Kde domov můj*.“ *Purkmistr Chrudímský* p. Klimeš a náčelník zpěváckého spolku měli pak čest k Jeho Veličenství býti povolánu, jenž jim nejvládnějšími slovy vyjádřil svůj dík. Jak se dovídáme, odebere se Jeho c. k. apoštolské Veličenství také dnes do tábora *Kolínského* a pojedje o 3. hodině odpoledne přímo zpět do Vídně.

Z Peruce, dne 22. září. (Národní slavnost.) Význam slavnosti *Perucké*, která se dne 21. září t. r. odbývala, byl dvojnásobný, slavily se totiž obžinky i slavila se památka dějepisné události, dle kteréž český vévoda *Oldřich* r. 1014 v *Peruci* u studně, jež po dnes nazývá se „*studní Boženinou*“, rolníkovu dceru *Boženu*, okouzlen nelíbenou její krásou, pojal za manželku. Nynější zámek *Perucký* ovšem nemá podoby starých rytířských hradů, navzdor tomu ale jevíly s hradu vlající prápory, že slavně očekává se tam příchod hostů novověkých, kteří také čteně ze všech krajin se tam scházeli a sjížděli.

V Peruci samé mělo vše slavný pohled; z každého domu, kam se oko rozhlédlo vítaly příchozího rozličné srdečné nápisy. O 9. hodině začala velkolepá slavnost obžinková. Z dvoru Peruckého ubíral se slavný průvod do chrámu Páně Peruckého. V čele průvodu za prápory svými kráčeli členové zpěvákých spolků, pak vyšší úředníci celého panství Peruckého, načež přišly krásně a důmyslně ozdobené hospodářské vozy. Každý dvůr panství Peruckého vypravil jeden takový vůz, vedle něhož opět kráčelo úradnictvo téhož dvora. Na vozech jevíly rozličné hospodářské nástroje, pak krásně sestavené stohy rozličného obilí, sena atd. povahu slavnosti. — Po slavnosti kostelní, při které od přítomných zpěvákých spolků velmi zdařile se provozovala vokální mše od Haslingra, odebral se průvod z chrámu v tomtéž pořádku nazpět do Peruckého dvora, kdežto pak veškerá čeleď panství Peruckého bavila se tancem a jinými rozmanitými radovánkami. Vzácnější hosté rozešli se pak na hostinu polední k hostitelům svým. Odpůldne o 3 hodinách sestavil se opět slavný průvod před stavením školním, odkud se pak v tomtéž pořádku jako ráno, jen že bez vozů hospodářských, odebral k studni Boženině, několik set kroků dále v místě samém se nalézající. Tu spolky zpěváké zapěly chorál sv. Vojtěcha, a 12letá dívka rolnická, pocházející z tohotéž stavení, z něhož Božena prý pocházela, přednesla slavnosti přiměřenou báseň, načež celý průvod odebral se doprovázen hudbou hraběcí zahradou do parku k dubu Oldřichově. U dubu Oldřichova zapěly spolky zpěváké opět slavný sbor, a jiné děvče rolnické předneslo památného místa se týkající báseň, načež veškerý průvod odebral se na místo připravené pro národní besedu. Na rozsáhlém, kolokolem lesy obroubeném poli, na němž by několik set lidí dosti pohodlného místa mělo, zaražen byl hlavní stan pro paní a čelnější hosti s nápisem: „Srdce k srdci.“ Asi sto kroků naproti tomuto stanu vlál na vysokém stožáru ohromný červený a bílý prápor s heslem z rukopisu Kralodvorského „Pěvce dobrého milují bozi.“ Okolo tohoto práporu sestavily se zpěváké spolky a zejména spolek Lounský, Slanský, Mělnický, Roudnický, Litoměřický, Budyňský a Libochovický. Řízením ředitele spolku Lounského, pana Feigla, provedly se tu zdařile veškeré programem ustanovené sbory, z nichžto se zvláště sbory „Na Prahu“ od J. V. Veita, — „Cikáni“ od Vogla, — „Lovecká“ od Ed. Nápravníka, — „Utonulá“ od Křížkovského, — „Svorný duch“ od Suchánka libily. I ostatní sbory došly velmi živého účastenství celého shromáždění, jež teprv zde objevilo se v celé síle své, a zajisté nejméně 6000 hlav čítati mohlo. — Kol po kraji lesa nalézaly se stany hostinské, jimiž o občerstvení obecnstva posta-

ráno bylo. Po skončeném zpěvu provolalo celé shromáždění hlučné „sláva“ doktorovi Riegrovi a vrátilo se nazpět do Peruce, kdežto s večera ve třech rozličných místnostech započala taneční beseda, tak že mladší část obecnstva teprv k ránu k domovu své se navrátila. Po slavnosti došel přípis zpěvákého spolku Mšenského, jenž za příčinou svěcení práporu zpěvákého spolku Nymburského nemohl se účastniti v slavnosti Perucké.

Ze Skutče, 24. září. Jako v jiných četných městech zpěváké spolky již skvělého rozkvětu požívají, tak vzešla i u zdejších obyvatelů touha, zpěváký spolek zraziti, což velmi chvalitebné podniknutí jest; nebo může-li býti příjemnější a vznešenější zábavy jako zpěv? — Při zpěvu zapomeneme alespoň poněkud na trampoty a vzneseme se do kruhů nadpozemských; a nemá toho zapotřebí přede vším obyvatelstvo zdejší, které v měsíci květnu tak hrůzyplným neštěstím postiženo bylo, že mu nebude možno tuto ránu za mnoho, mnoho let zaceliti, an se příspěvků až potud málo sešlo a více snad se již po tak dráhném čase očekávati nedá; kdo je as toho příčinou? — Pěstujte tedy, draží spoluobčané, zpěv, abyste alespoň časem při této nevinné zábavě z toho pro Vás trpkého postavení vybredli. Nedejte se však odstrašit důměním některých jednotlivců, kteří snad proto své tak nepodstatné vyjádření pronášejí, poněvadž spolek tak četný rozvinu nalézá. Že jejich prorocství se nevyplní, dokazuje ta okolnost, že tak vřelého účastenství na cvičeních berete. Pročež i dále svorně a nezvratně v započatém podniknutí pracujte. — Spolek měl 21. t. m. valnou hromadu. Po přiměřené a chvalitebné řeči o významu zpěvu zdejším c. k. notárem p. Ř. Šneidrem přednesené předčítaly se v předešlé schůzi již přijaté stanovy, aby se s nimi údové prozatím alespoň trochu seznámili, načež se žádost o stvrzení jich podepsala a druhého dne u zdejšího c. k. okresního úřadu zadala. V této schůzi zvolil spolek na návrh vel. p. J. Vlacha za svého protektora pana Alojse Šemberu, poslance zdejšího na sněmu zemském, který se v přátelském dopisu za zakládajícího úda přiblížil; poněvadž ale zdejší spolek ze žádných zakládajících údů pozůstávati nebude, byl pan prof. A. Šembera jednohlasně za protektora spolku zvolen. Pan poslanec dal takřka první podnět k zaražení zdejšího zpěvákého spolku při pobytu v zdejším městě, neb vynesl při hostině v děkanské zahradě, kde muk počtě zdejších několik pěvců některé skladby zapěli, přípitek na zdar zdejšího zp. spolku; nedá se tedy upřiti, že spolek v p. A. Šemberovi pravého ochrance v každém ohledu nalezne, neb již i tenkrát slíbil nyní zvolený protektor podpory zdejšímu zp. spolku, kdyby v život vstoupiti měl! — Chtěl jsem se zmíniti též o besedách, které se zde o prázdninách hlavním

příčiněním studujících odbývaly, vidím však, že by se můj dopis mnoho prodloužil, bude-li však tento vlídně přijat, učiním to v druhém. Tonda od špitálu.

Z Tržic na Moravě. (Beseda.) Dne 21. září odbývala se tu první beseda, která navzdor mnohým překážkám se strany p. představeného, jenž besední vztýčený trikolour sundati rozkázal, velmi šťastně vypadla. Pan Böhm zahájil besedu zdařilým proslovem, načež pak sbory následovaly. Sbory, ježto slušně provedeny byly, učinily by zajisté větší účinek, kdyby jednotlivé hlasy více zastoupeny byly bývaly; těšíme se však na příští besedu, kdež prý Vojáckův sbor „My jsme vlastencové praví“ (Ze Záboje), pak „Čechoslovana“ od Vác. Zavrtala, „Vávru“ a „Radostné cestování“ od Ed. Nápravníka uslyšíme. Z deklamovánek dostalo se nám „Šaty co medicina“ — „Vysloužilec“ — „Vdávati či nevdávati“ kteroužto poslední panna Marie Vajnerova výtečně přednesla. Jsouc hlučnou pochvalou odměněna, přidala ještě zdařilou deklamaci „Ženská politika“ (z Lady) od Adamce, kteráž také velice se líbila. Těšíme se velice z toho, že naše beseda tak pěkně vypadla a přičiníme se, abychom co nevidět novou besedu uspořádali; neboť pěstováním vlasteneckého a národního zpěvu osvěží se zdejší společenský život a mnohý dřímající probudí se k nové činnosti na půdě vlastenecké. Na zdar! (Ž.)

Z Určic na Moravě. (Besedy) I u nás počíná se duch národní probuzovati. K tomu hlavně přispěla beseda, která se zde dne 14. září odbývala a velmi příznivého výsledku dosáhla. Beseda počata známou ouverturou české národní písně od od Tittla, která obezřelým vedením p. Němce učitele Dětkovského od zdejších hudebníků zdařile provedena byla a utěšený dojem učinila. Méně líbila se ouvertura k „Monte Christo“ místo nížto raději bychom byli slyšeli efektní českoslovanskou ouverturu „Vlastu“ od Nápravníka, která se jak Praze tak v Plzni a v jiných městech českých se skvělým výsledkem potkala. Část sl. Prostějovského zp. spolku (asi 40 údů) přednesla několik sborů, jmenovitě sbor „Hlahol“ od Bendla. — Žárlivý holoubek a Já jsem Slovan od Vašáka st. tak obratně a precizně, že obecnstvo hlučnou pochvalou a velkým potleskem svou spokojenost čilému zp. spolku na jevo dalo. Jak se dovidám, čítá Prostějovský zp. spolek 140 údů a dělá značné pokroky. Z deklamací líbila se zvláště deklamovánka „Matka a dítě“, kterouž pana Eliška Telaríkova s vřelým citem a s přiměřeným výrazem přednesla, jakož i deklamace „Jindy a nyní“, jižto studující p. Němec s náležitým rozměrem a dramaticky deklamoval. Oba byli pochvalou odměněni.

Kronika zpěv. spolků.

Zpěvácký spolek Králové-Hradecký přijal jméno „Slavjan.“ — V Sadecké utvořil se nový zpěvácký spolek a přijal jméno „Ohlas“ a účastnil se ve svěcení práporu „Hlaholu Nymburského.“ — Zpěvácké spolky Lounský, Slanský, Raudnický a jiné, které se při slavnosti na Peruci účastnily, přednesly následující sbory v I. oddělení: 1. „Na Prahu,“ sbor od J. V. Veita. 2. „Pozdravení pěvcovo“ od J. V. Veita. 3. „Svorný duch“ od Suchánka. 4. „Cestující po vlasti“ od Fr. Abta; v II. oddělení: 5. „Cikáni“ od Vogla. 7. „Bratři, rozveselme se,“ od Vil. Blodka. 7. „Lovecká“ od Ed. Nápravníka. 8. „Směs z národních písní“ od K. Slavíka; v III. oddělení: 9. „Utonulá“ od Pavla Křížkovského. 10. „Šumavan“ od P. Jirgesa. 11. Národní píseň. 12. „Hlahol,“ pochod od L. Procházky. Slavnost ukončila se besedou a plesem tanečním v prospěch nadace Havlíčkovy. — Slavnost svěcení práporu zpěv. spolku Kralodvorského ve spojení se slavností odhalení pamětní desky na věži děkanského chrámu Páně, kde Rukopis Kralodvorský Váceslavem Hankou byl nalezen, odbývala se dne 22. září. — Berounský zpěv. spolek slaviti bude 5. října svěcení a odevzdání práporu, jež spanilomyslné dámy Berounské jemu darovaly. — Zpěv. spolek Vysokomýtský „Otakar“ zařídil dne 16. září vycházku do blízkých sv. Mikulášských lázní a potkal se výlet tento s velkým účastenstvím vzdor nepříznivému počasí, a zamýšlí dne 28. druhou podobnou vycházku. — V Budyni a Libochovicích jsou zařízeny zpěvácké spolky. — Zpěv. spolek v Bělé bude dne 5. října odbývat svěcení svého práporu. — Zpěv. spolek v Kostelci nad Orlicí přijal jméno „Orlice“ a uspořádal na svat. Václava, v den svěcení nových hodin na radnici hudební a zpěvní akademii ve prospěch zdejších pohořelých, při kteréž účinkoval výtečný houslista p. Tomásek z Litomyšle, který nedávno při akademii ve Vamberku hlučné pochvaly došel. — Zpěv. spolek Strakonický, jehož předsedou jest p. Dr. Ševčík, přijal jméno „Zvon.“ — Zpěv. spolek v Benešově účastnil se v besedě zřízené ku prospěchu tamnější opatrovny a přednesl následující zpěvy: „Vše jen ku chvále“ od Jelena, jednu píseň od Pivody a Hellerovu kadryllu z národních písní. — Při slavnosti na Rábím účastnili se zpěvácké spolky: Příbramský, Strakonický asi 50 údů, v čele svým majice p. měšťanostu Dra. Ševčíka, Horázdovický, Sušický s praporem; i „Hlahol“ a Vodňanský. Na rozsáhlém náhradí shromáždili se pěvci a sbory počaly se milozvučně a dojmavě rozléhati. Program byl následující: 1. „Slovan“ od Vašáka. 2. „Na Prahu“ od Veita. 3. „Šumavan“

od Jirgesa. 4. „Národní kadryla“ od Hella a 5. národní hymna „Kde domov můj.“ — Zpěv. spolek „Rubeš“ ve Skutčeti podal již stanovy své k úřednímu stvrzení a zvolil v sezení dne 21. září odbývaném poslance na sněmu zemském p. prof. A. Šemberu ve Vidni za ochrance svého. — Zpěv. spolek v Bousově odbýval dne 24. září hlavní schůzku, v které se zvolil přednosta a čtyři výborové, ku konci pak přijal jméno „Stojmír.“ Tento měsíc hodlá zříditi besedu ve prospěch požárem dne 21. t. m. zde stížených.

Ochotnická divadla.

— Divadelní ochotníci Kutnohorští uspořádali ve prospěch pohořelých v Lomnici dne 21. září představení Štěpánkovy činohry „Korutané v Čechách.“ Též v neděli dne 28. září provozovali zdejší studující na rozloučenou s prázdninami Štěpánkovu veselohru „Čech a Němec.“ Čistý výnos určen jest k zřízení Tylovy nadace pro chudé studující Kutnohorské. — Divadelní ochotníci Pardubičtí dávali na Veselce dne 25. září představení „Bankrotář.“ Obraz ze života měšťanského od Jos. Kaj. Tyla. Čistý výnos věnován na zřízení ochotnického divadla. — Divadelní ochotníci v Chlumci nad Cidlinou uspořádali dne 15. září ve prospěch zařízení památní tabule na rodinném domě V. Klicpery divadelní představení a dávání Klicperův „Jan za chrta dán.“ — V Blatné uspořádali tamnější ochotníci dne 7. září divadelní představení, provozovali „Pražského flamendra“ s dobrým úspěchem. — Divadelní ochotníci ve Velvarech dávali dne 28. září představení „Muka chudé ženy“ z francouzského Felixe Pyata od J. K. Tyla. — Divad. ochotníci v Písku hráli dne 28. září ve prospěch pohořelých v Lomnici „Pěnkava a Čížek,“ veselohru dle Dra. Töpfera od J. Kaj. Tyla. — Divad. ochotníci v Domažlicích dávali dne 31. srpna druhé divadelní představení. Provozovali dvě veselohry „Ona mne miluje“ od Pflagra a „Stará místo mladé“ z polštiny přeložená.

Z ciziny.

Z Neapole. Dop. pův. (V. Zavrta.) Jak Vám již z jiných novin povědomo bude, koncertoval zde věhlasný kontrabassista sig. Bottesini snad nejgenialnější to virtuos na svém nástroji. V jeho koncertu hrál druhé housle Ladislav Zavrta, syn chvalně známého českého národovce a kapelníka p. Václ. Zavrta, jenž zde nyní své sídlo má. Pan kapelník Zavrta požívá zde nejen u obecnstva nýbrž i u umělců velké přízně a vážnosti. Krakomp, virtuos Bottesini, Da Giosa, De Meglio, Pinto, Troyse, chvalně známí to umělci jsou jeho příznivci a přátelé. P. Zavrta stojí též v úzkém

spojení se Sav. Mercadantem slavným to skladatelem „Elisa a Claudio.“ „Prísahu“ atd., kterýž však bohužel již dva měsíce zcela oslepl. G.

Obzor umělecký.

Hudba. Předěšlý týden byly v Ludwigburku vystaveny obrovské varhany, pocházející z dílny Welkerovy, ježto jsou ustanoveny pro Boston. Varhany tyto mají 86 zvučících rejstříků, kdežto největší v Londýně vystavené varhany nemají jich než 43. Nejrozsáhlejší jest 32 střevicový principal. Měchy se nafukují pomocí parní. Cena těchto varhan obnáší beze skříně 48.000 zl.

Z Prahy.

České divadlo. V neděli dne 21. září: Faust, dramatická báseň v šesteru jednání od Götha, v překladu Jos. Jiřího Kolára. Zajisté byl oblíbené beneficiantce p. Peškové každý navštívovatel divadla povděčen, vida, že se mu dostane opět jednou výtvar velikána německého v svěžestné kráse na slovo vzatého překladu před oči; že byla napnutost tenkrát větší než při dřívějších představeních Fausta, rozumí se samo sebou již za tou příčinou, že předběžné ohlášení nám slibovalo vystoupení tří sil, nově pro divadlo české získaných. O pokusu, uvést tři nové síly začátečnické ve Faustu pojednou na jeviště, slyšeli jsme rozličných hlasů a úsudků; sem i tam padlo slovo nedůvěřivé, ač opět s druhé strany se stavěl všem třem příznivý horoskop. Vůbec platilo mínění, že tím představením projde nový artistický ředitel českého divadla prvním ohněm a osvědčí, co nám v budoucnosti očekávati jest. — P. Švanda může býti spokojen s výsledkem poněkud odvážného pokusu svého — tolik můžeme upřímně povědit po představení. Pomíjejíce všech slov o básni samé, přistupujeme hned k posouzení jednotlivých herců a především našich novinců. Sl. Borovská v úloze Markéty podala nám obraz dívky neli zcela dokonalý, tož zajisté co do hlavních požadavků zcela uspokojivý; jí náleží čest, že se držela přirozenosti — vlastnosti to, jež tak mnohým zastupitelkyním úlohy Markétiny schází. Deklamace její je zdařilá, hra na mladé její léta — čítáť totiž slečna dle doslechu neúplných 16 let — jeví nemalou rutinu; postava její je ušlechtilá. Avšak hlas, dosud nevyvinutý, v jednotvárné se pohybuje modulaci; výraz obličej leckdes hledaný, kde by jednoduchá tvárnost vystačila, pohyb rukou, jmenovitě pak i ramenou má ještě cosi dětinského do sebe — leč jsou to vady, jež snadno je odložití, pročež dostačí, když se na ně poukáže. Jedině to se nám zdá, že tragickou herečku pro nynějšek dosud jsme nenalezli v sl. Borovské; o budoucnost není pochybnosti,

nyni ale při vši duševní vyhloubenosti schází jí fysická síla. Kdo sledoval rozdíl mezi hrou v pátém a posledním jednání, doufám, že k tomu výroku přisvědčí; mohutnost hlasu a celá zevnější reprezentace slečnina byla tu i tam stejná, a přece semusí vaše ň, ač nedíme-li láska nevinného děvčete, od zoufalosti vinnou ztíženou, kleté matky jinakým způsobem lišit. Leč nechceme předčasně soudit; fysická síla přijde časem a až proběhne mysl slečnina děsivé katastrofy duševního života lidského, nabude i Markéta její jiného smělejšího rázu. Prozatím ji srdečnou radostí vítáme na umělecké dráze. — Čestného výsledku dosáhli oba druzí novicové pp. Houdek co žák a Chvalovský co Valentýn. Prvnější, dosud velmi mladistvý, podal dobrou kopii známých originálů, v čemž mu individuálnost jeho valně přispěla; druhý vystoupil takřka již co hotový herec; doufáme, že se s oběma blížeji seznámíme na českém jevišti, a vybízíme je k dalšímu účinnému pokroku. — P. Pešková volila si velmi skrovnou úlohu prvního měšťanského děvčete; byla při vystoupení svém od obecenstva vřele přijata. Faust p. Šimanovského dobře jest znám, jest to jedna z nejzdařilejších úloh — až na prozhluklou falešnou deklamaci v některých místech, k níž ho zavádí nedobře rozpočítaný pathos. Kdyby chtěl p. Šimanovský naší rady uposlechnouti, radili bychom mu, aby úlohu svou přečetl aspoň jednou tak, jak se co kniha čte, a při čtení tom promyslel každou větu zvlášť, dobře dávaje pozor, co snese důrazu a co nesnese. — Co nás toho dne též nad míru těšilo, jest, že jsme zas jednou viděli p. Kolára st. hrát s celou duší, kde vůbec role za hru stála. Nejzdařilejší scény byly ona s žákem a scéna zahradní, v níž zároveň p. Hynková co Sekáčková vynikala rozmarnou hrou. I scéna ve sklepě byla tenkrát radostnější než obyčejně. — Ostatní herci nevadili nikde, dostalo se nám tedy úplného zadostučinění dobrousouhrou za minulé dny. —

23. září se opakovaly: Malý Richelieu, a Svěhlavost, poskytující p. Peškové hojně příležitosti, aby v hlavních úlohách pobavila velmi skrovně se sešle obecenstvo.

28. září. Na den sv. Václava se počítalo na venkovany a Schillerovi Loupežníci skutečně naplnili dům. Dávno známá to věc, že před plným domem se lépe hraje, než před prázdnyými lavicemi; rovněž bylo i dnes. Zastupitelé hlavních a vedlejších úloh, jako by si byli řekli, podali, co by si jen básník žádat mohl. P. Šimanovského Karel Moor, p. Kolárův st. Franc Moor, p. Kolárův ml. Herman jsou osoby z ryzeho kovu ulité; p. Šamberk hrál Špiegelberka s patričním ohněm, poněkud více zarytostí by bylo neškodilo —

Špiegelberk toho snese! S pp. Chvalovským a Houdekem setkali jsme se v úlohách Rolera a Kosínského po druhé na jevišti a dřívější úsudek náš o nich byl hrou zdařilou jen potvrzen; na poslednějším jsme poněkud pohřešovali okrouhlost zevnějších forem — posuňků a držení těla, nemělf zapomínat, že reprezentuje šlechtice polského. Orgán jeho též je poněkud ještě slabý, kteréžto vadě však čas odpomůže; naproti tomu však zněl hlas p. Chvalovského mnohem zvučněji než předešle. Konečně a naposled se zmiňujeme ještě o velezdařilé hře sl. Libické (Amalie), nikoliv snad co o herečce poslední, nýbrž proto, abychom začnouce s pochvalou, s pochvalou též končiti mohli.

— Pozor! Zpěváci a zpěvkyně, kteří by se snad o některé místo při prozatímním národním divadle ucházeti chtěli, upozorňujeme, aby se připravili na podivuhodnou vlídnost prozatímního kapelníka p. Mayra. K objasnění této zprávy sloužíž zde následující událost.

Obecenstvu již z koncertních vystoupení pochvalně známá a nadějná zpěvačka, sl. Hř. šla tyto dni se svou matkou s tím úmyslem k p. Mayrovi, zdaliž-by co zpěvačka subretních úloh při české opeře engažována býti nemohla. Po drahném čekání na audienci u p. Mayra (jak to vůbec u velkých pánů bývá), rozlítou se dvěře, a na vstupující oboří se p. Mayr se slovy: „Co chcete?“ Po obyčejných formulích zdvořilosti se strany příchozích vyptával se p. Mayr jaksi s pohrdavým tónem na školu a repertoire slečny, a pravil: „Máte tu něco sebou?“ (rozuměj nějakou arii.) „Nemyslete si, že jest to tak lehké si vyběhnout na binu a se produciovat, české obecenstvo dělá větší požadavky nežli německé.“ — Hř. My jdeme s poroučením od p. Lukese. — M s povzneseným hlasem: U mne žádná protekce neplatí, kdybyste měla ředitele Thomé-ho a ještě vyšší hlavy za protektory, já na to nic nedám, a můžu vás shoupnout, kdychci. Všecko se teď ke mně hrne! dostávám telegrafické zprávy a psaní s penězi, kde žádají o engagement, a chtějí hodiny u mně brát!“ — — — — —

Po odbyté zkoušce pravil p. Mayr mimo jiné: „Neočekávejte velkou gázi, jmění kasy při českém divadle je skrovné!“ a doložil, když mu sl. H. namítla, žeby prozatímně vlasti zdarma sloužit chtěla: „To mně nemluvte, ja vím, že vy peníze chcete? — nebo nechcete? — anebo jste nějaká milionárka? Já vím, co šaty k divadlu košťujou! Nemyslete si, že můžete jako lečjakás venkovská flílena v lečjakéms flundru vyběhnout na binu?“ — — — — —

Takto se ukončila rozmluva sl. Hř. s p. Mayrem, načež tato s pláčem domů ode-

šla, hrozíc se nešetřného a ženské pohlaví urážejícího jednání kapelníkova. F. B.

— Náš rodák p. Blaha, bassista u dvorní opery v Berlíně, vystoupil před nedávnem co Walter v opeře „Tell“ od Rossiniho a došel značné obliby. Jeho hlas je silný a zvučný.

— Pan Zik. Kolesovský, ředitel kůru a ústavu pro zpěv, přijímá žáky a žákyne od 1. až 30. října do svého chvalně známého ústavu. Mimo zpěv vyučuje p. Kolesovský též harmonii a instrumentaci.

— Uprázdňené místo. V Mladé Boleslavi uprázdňeno je varhanické místo.

— Pan Theod. Bradský odebral se včera do Berlina, setrvav několik neděl ve své vlasti. Co nevidět vyjde od něho nákladem činného p. Fleischera v Praze pěkné „Zastaveníčko“, jímžto dvorní pěvec p. Vovorský v Berlíně a p. Lukes v Praze velkou sensací zbudili. Jeho německá opera „Die Braut des Waffenschmieds“ bude prý se na Pražském jevišti dávat.

— Slečna Gabriela Hofrichterova, Pražanka, vystoupila poprvé v Gdánsku (Danzig) co páže v Hugennottách a provedla svou úlohu k všestranné pochvale obecenstva.

— Sbory k svěcení praporek. Jak se dovídáme, vyjdou dva sbory toho druhu a sice od Lad. Láblera-Daskovského a Vác. Frimla. První u Šálka, druhý u Fleischera v Praze.

— Náš krajan p. Alois Ander dvorní operní pěvec ve Vídni, slavil v úterý dne 23. září 17tý výroční den svého prvního vystoupení a zvolil si k tomu titulní roli v opeře „Stradella“ od Flotova, v nížto dne 23. září 1845 debutoval.

— Slečna Kropova, Češka a bývalá žákyne Pražského konservatoria, je nyní v Brně co koloraturní zpěvačka engažována, kdež se také líbí. V opeře „Traviata“ provedla hlavní roli Violetty výtečně a byla po arii v prvním aktu a po finalu v třetím aktu hlučně volána.

Listárna.

Panu J. L. v Z. Jenkův sbor „Náprej“ můžete v naší kanceláři za 40 kr. obdržeti. Též ho můžete dostat pro piano uspořádaný za 20 kr. — Slav. zpěv. spolku v P. Duetta „Rozvij se kvítku milostný“ a „Máj“ od Ed. Nápravníka vyjdou tyto dni u Šálka v Praze. — Pan. ochotníkům v B. „Loupežníci“ od Schillera (přel. Jos. Kolár) stojí 3 zl. 60 kr. a můžete je hned obdržeti. — Pánům divad. ochotníkům v P. Úplná partitura se všemi sbory, zpěvy i tanci i s ouverturou k „Lumpacivagabundu“ stojí 9 zl. r. č. a je Vám k službám.